

Google
Polska

|

Szukaj w Google

Szczeniwy traf

Google
Polska

psz

pszczyzna
pszczoły
psz
pszenica
pszczołka maja
pszczelarstwo
pszów
pszczoła wola
pszczew
pszczoła miodna

Google
Polska

pszczoła ma

pszczoła ma **ządko**
pszczoła ma **wszystko w dupie**
pszczoła ma **w dupie**
jedna pszczoła ma **masę**
ile pszczoła ma **nóg**
czy pszczoła ma **ządko**
gdzie pszczoła ma **ządko**
ile pszczoła ma **oczu**
ile pszczoła ma **skrzydeł**
czy pszczoła ma **czułki**

Google
Polska

pszczoła ma |

pszczoła **marginem**
pszczoła **matka**
pszczołka maja
pszczoła macha skrzydłami z częstotliwością
pszczoła **macedońska**
pszczoła **malowanka**
pszczoła **mam wszystko w dupie**
pszczoła **margo**
pszczoła macha skrzydłami 180 razy na sekundę

**MAŁGORZATA GOLISZEWSKA, ARTUR ROZEN,
MARIUSZ SAMÓL, LIDIA SAPIŃSKA, ŁUKASZ SKĄPSKI,
AGNIESZKA SOSEŃSKA, MIKOŁAJ TKACZ, RAFAŁ ŻARSKI**

GMO ZABIJA MIODEK

GMOs KILL HONEY

Google
Polska

pszczoła jest|

pszczoła jest **zmiennocieplna**
pszczoła jest **owadem**
pszczoła jest
pszczoła jest **symbolem**
czy pszczoła jest **zmiennocieplna**
dlaczego pszczoła jest **pożyteczna**
czy pszczoła jest **zwierzęciem**
czy pszczoła jest **stawonogiem**
czy pszczoła jest **pożyteczna**
czy pszczoła jest **owadem**

Google
Polska

dlaczego pszczoły

dlaczego pszczoły **są pożyteczne**
dlaczego pszczoły **giną**
dlaczego pszczoły **wymierają**
dlaczego pszczoły **żądlą**
dlaczego pszczoły **są pożyteczne dla człowieka**
dlaczego pszczoły **są ważne**
dlaczego pszczoły **tańczą**
dlaczego pszczoły **giną po użądleniu**
dlaczego pszczoły **robią miód**
dlaczego pszczoły **umierają**

Google
Polska

gmo to|

gmo to **nie to**
gmo to **złe**
gmo to **organizmy**
gmo to **śmierć**
gmo to **avoid**
gmo **co to jest**
gmo **co to**
gmo **risks to health**
gmo **co to oznacza**
gmo **foods to avoid**

Google
Polska

dlaczego gmo |

dlaczego gmo **jest szkodliwe**
dlaczego gmo **jest złe**
dlaczego gmo **jest dobre**
dlaczego gmo **wzbudza kontrowersje**
dlaczego gmo **jest niebezpieczne**
dlaczego gmo
gmo **dlaczego nie**
dlaczego **boimy się gmo**
dlaczego **przeciw gmo**
gmo **dlaczego szkodliwe**

Google
Polska

gmo jest|

gmo jest **dobre**
gmo jest **szkodliwe**
gmo jest **zdrowe**
gmo jest
gmo **czy jest szkodliwe**
gmo **czym jest**
gmo **czy jest zdrowe**
gmo **nie jest szkodliwe**

Google
Polska

gmo zabija

gmo zabija **pszczoły**
gmo zabija

MAŁGORZATA GOLISZEWSKA, ARTUR ROZEN,
MARIUSZ SAMÓL, LIDIA SAPIŃSKA, ŁUKASZ SKĄPSKI,
AGNIESZKA SOSEŃSKA, MIKOŁAJ TKACZ, RAFAŁ ŻARSKI

GMO ZABIJA MIODEK

GMOs KILL HONEY

GMO ZABIJA MIODEK

Wystawa składa się z dwóch części. Główna skupia prace, które w dużej mierze dotyczą problemów związanych z uprawami transgenicznymi. Na wystawie pokazujemy także realizacje (przeważnie wideo) moich obecnych i byłych studentów, a w aneksie również ich wybrane projekty powstające pod moim kierunkiem w ciągu ostatnich trzech lat. Niektórzy z nich biorą już udział w ważnych wystawach czy festiwalach i są rozpoznawalni w Polsce, jak np. Małgorzata Goliszewska, autorka obsypanego nagrodami filmu *Ubiierz mnie*, czy Mikołaj Tkacz znany jeszcze przed podjęciem studiów jako autor komiksów i rysunków. Ponadto swoje prace pokażą nagradzani na festiwalach wideo Artur Rozen, Mariusz Samól, Lidia Sapińska, Agnieszka Soseńska i Rafał Żarski. 21 grudnia 2012 roku prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę o nasiennictwie, która zezwala na rejestrację i sprzedaż w Polsce nasion zmodyfikowanych genetycznie. Fakt ten stał się bezpośrednią inspiracją dla wystawy w Miejscu Projektów Zachęty. Informacje o niebezpieczeństwach związanych z produkcją zmodyfikowanej żywności rozchodzą się bardzo słabo z powodu dezinformacji prowadzonej przez producentów tej żywności i osoby lub organizacje z nimi powiązane, z trudem więc docierają do świadomości przeciętnego konsumenta. Wybierając ten temat, chciałem zainteresować nim zarówno studentów, jak i widzów wystawy oraz sprowokować ich do zgłębienia go na własną rękę. Projekt *GMO zabija miodek* — w skali mojej działalności nauczycielskiej — ma charakter eksperymentu. Praca nad tak wyraźnie określonym zagadnieniem nie jest moją zwykłą praktyką — podczas zajęć ze studentami zwykle sugeruję im wybór własnych tematów, przyzwyczajając ich do podejmowania trudu samodzielnej wypowiedzi twórczej.

Zachęcając studentów do tematu GMO — niektóre z prac powstały specjalnie na wystawę — i wybierając prace do projektu, chciałem uniknąć nadmiernego dydaktyzmu. W rezultacie powstały realizacje mówiące nie tylko o uprawach transgenicznymi, ale i o zagrożeniach i katastrofach cywilizacyjnych. Niektóre z nich powstały w innych pracowniach lub tam miały swoją genezę. Poruszając temat chciwości jaskółcze gniazda z pociętych pieniędzy autorstwa Agnieszki Soseńskiej powstały w pracowni Waldemara Wojciechowskiego, gdzie asystentką jest Aleksandra Ska, tak jak i pełen subtelności humoru film Mikołaja Tkacza na temat schodów GMO jest odpryskiem projektu w tejże pracowni realizowanego. Małgorzata Goliszewska pokazuje wideo na temat społecznej świadomości dotyczącej GMO, wykorzystując wpisy w wyszukiwarce internetowej, które oparte jest na schemacie wypracowanym w pracy dyplomowej artystki pod kierunkiem Agaty Zbylut. Reszta prac powstała pod moim kierunkiem: *Armabud* Agnieszki Soseńskiej to strona firmy internetowej (która została zdjęta z internetu na prośbę zainteresowanych firm) produkującej kapsuły przetrwania na wypadek końca świata; polointernetowy podcast *O Afryce* Lidii Sapińskiej nawiązuje w formie do jej wcześniejszych prac; dokumentacja performansu Artura Rozena odnosi się do różnic zamożności i głodu panującego w niektórych rejonach na świecie. Zdjęcia Rafała Żarskiego pokazują zadłużonych młodych Polaków w kontekście sytuacji w Indiach, gdzie ćwierć miliona rolników popełniło samobójstwo z powodu spirali długów, w jaką wpadli, kupując transgeniczne ziarno firmy Monsanto.

Moja praca *Tak wyglądała pszczoła* powstała specjalnie na potrzeby projektu i tytuł wystarczająco tłumaczy jej sens. W ostatnich latach na całym świecie obserwuje się wymieranie pszczoł. Do masowej eksterminacji doszło w Stanach Zjednoczonych, a w niektórych regionach Chin katastrofa przybrała już takie rozmiary, że kwiaty roślin uprawnych zapylać muszą ludzie. W Polsce masowe wymieranie rojów zaczęło się dwa lata temu. Nikomu nie trzeba tłumaczyć, jak brzemienne w skutki może być zniknięcie pszczoł. Niektórzy twierdzą, że po wyginięciu pszczoł ludzkość przetrwa tylko rok, niektórzy, że cztery lata. Pszczelarze utrzymują, że pszczołę należy uznać za gatunek zagrożony.

W obiegu funkcjonuje wiele mitów związanych z produkcją roślin transgenicznymi, takich jak tańsza produkcja czy zwiększenie zbiorów. Zacytuj raport Greenpeace z października 2012 zatytułowany *Zmodyfikowane genetycznie uprawy odporne na opryski chemiczne — prognoza dla Europy*, przygotowany na podstawie doświadczeń amerykańskich farmerów, którzy przed laty zostali skuszeni przez producentów nasion roślin genetycznie zmodyfikowanych obietnicami zwiększenia zysków. Po latach okazało się, że jedyną instytucją zarabiającą na zmodyfikowanych genetycznie roślinach, są ich producenci, którzy skrzętnie opatentowali każdy fragment swojego produktu.

„Uzależnienie od odmian GMO odpornych na opryski chemiczne spowodowało gwałtowne rozprzestrzenienie się w Stanach Zjednoczonych ponad dwudziestu chwastów odpornych na działanie glifosatu, co doprowadziło do wzrostu kosztów produkcji rolnej, a także spowodowało konieczność stosowania większej ilości bardziej toksycznych herbicydów, żeby zapobiec groźbie utraty jakichkolwiek zysków” — mówi autor raportu, dr Charles Benbrook. (za: Andrzej Spyra, *Amerykańska lekcja GMO — co na to Europa?*) Oprysk szkodliwymi dla zdrowia herbicydami, które wraz z żywnością przenikają do organizmów żywych, zwiększa się w przypadku upraw transgenicznych do 15 razy w stosunku do upraw tradycyjnych. Niektóre z transgenicznych roślin zawierają w sobie pestycydy (i nie tylko — 43 procent wszystkich warzyw i owoców zawiera wykrywalny poziom pestycydów). Bezpośrednim następstwem intensywnego użycia herbicydów i pestycydów jest nie tylko skażenie gleby i wód gruntowych, katastrofalny wręcz wzrost liczby chorych na raka, ale również — na co wskazują pszczelarze — masowe wymieranie pszczoł. Niektóre pasieki w Polsce, w pobliżu których zasiano rośliny GMO, utraciły w tym roku do 80 procent pni (rojów). Co gorsza, zmiany w naturalnym środowisku związane z produkcją roślin transgenicznych są nieodwracalne i z czasem te ostatnie wyeliminują gatunki naturalne. Jeśli raz zaczniemy je siać, nie będzie już odwrotu. Udowodniono, że możliwy jest tzw. poziomy transfer genów między 25 procentami gatunków roślin i zwierząt. A więc także między roślinami GMO a innymi gatunkami roślin, również dzikimi. Na przykład kukurydza transgeniczna może zapylić kapustę. Wystarczy jedna wichura, żeby pyłek roślin został przeniesiony przez pół kontynentu, więc niemożliwe są jakiegokolwiek strefy buforowe. To jeden z wielu budzących niepokój problemów dotyczących GMO.

Łukasz Skąpski, czerwiec 2013

GMOs KILL HONEY

The exhibition consists of two parts. The main part shows works which mostly focus on the problem of transgenic crops. We also present the projects (mostly videos) of my former and present students. Some of the works created in my atelier over the last three years are to be found also in the annex to the exhibition. Some of my students, such as Małgorzata Goliszewska, the author of award-winning movie *Dress Me* or Mikołaj Tkacz, known for his drawings and comic books, are already very successful in Poland and they participate in significant exhibitions or festivals. Works of video festivals' award-winners Artur Rozen, Mariusz Samól, Lidia Sapińska and Agnieszka Soseńska and Rafał Żarski will also be presented. On 21st December 2012, Bronisław Komorowski, the President of Poland, signed the Seeds bill, which regulates and permits registration and sale of genetically modified seeds in Poland. This event directly inspired the exhibition in Zachęta Project Room. The information about the risks associated with genetically modified food production is not well distributed because of the disinformation policy conducted by the producers of GM foods and people or organisations linked with them. This is why the information about GMO hardly ever reaches ordinary consumers. I wanted to arouse interest in my students, as well as in the visitors of the exhibition, by choosing this topic. I wanted to provoke them to conduct some more thorough analysis.

The *GMOs Kills Honey* project, as far as my pedagogical activity is concerned, takes the form of an experiment. Working on such well-defined phenomena is not just an ordinary task for me. I usually try to suggest that my student choose their own topics, and at the same time, I get them accustomed to making an effort of performing their independent artistic expression.

While encouraging the students to take up the topic of GMO (some of the works were created especially for this exhibition) and choosing works for the project, I did not want to be too didactic. As a result, works were created not only on transgenic crops, but also on catastrophes and risks to civilisation. Some of them were created in or originated from different ateliers. Agnieszka Soseńska's work, swallow nests made of cut banknotes, raises the topic of greed. The nests were created in Waldemar Wojciechowski's atelier, where Aleksandra Ska assists. Mikołaj Tkacz's subtly humorous video on GMO stairs is also a continuation of a project realised in Wojciechowski's atelier. Małgorzata Goliszewska presents a video on social consciousness about GMO by using the search engine entries, based on scheme introduced in the artist's degree work, prepared under Agata Zbylut's supervision.

The rest of the works were created in my atelier. Agnieszka Soseńska's *Armabud* is the website of a company producing special capsules for survival in the event of the end of the world. The website was closed after the inquiries of interested companies. Lidia Sapińska's *About Africa* 'polo-podcast' [Polo-podcast refers to a specific type of Polish disco music, disco-polo — translator's note] constitutes a reference to her previous works. Artur Rozen's performance is about the differences between levels of wealth and hunger in some regions of the world. Rafał Żarski's photographs present young, indebted Polish people in the context of the situation in India where 400,000 farmers committed suicide because of massive liabilities they incurred after buying transgenic seeds from the company Monsanto.

My work *This is How a Bee Looks Like* was created especially for this exhibition, and its title fairly explains the meaning of the work. Over the last couple of years, all around the world, the death of bees has been observed. The mass destruction of bees happened in the USA. In some particular regions of China, the scale of the phenomenon is already so big that the flowers of cultivated plants need to be fertilised by the humans. In Poland, the mass destruction of beehives began two years ago. No one needs to be told how the disappearance of bees brings about far-reaching consequences. Some people claim that human kind can live only one year beyond the destruction of the beehives, others — for four years. Bee-keepers even believe that bees should be considered endangered species. There are various myths circulating within public opinion referring to transgenic plant production, such as the promises of cheaper production or increase in crops. Let me quote the Greenpeace report on *Glyphosate Tolerant Crops in EU — a Forecast of Impacts on Herbicide Use* from November 2012 based on the experience of North American farmers, who many years ago were tempted by the producers of genetically modified seeds with the promise of bigger incomes. After a few years, it became clear that the only institutions earning money on genetically modified plants were the seed producers who had very diligently taken out a patent for every aspect of their product.

'Dependence from the herbicide resistant GMO varieties resulted in the sudden diffusion of more than twenty varieties of weeds resistant to glyphosate, which has led to the increase in production costs and in the usage of highly toxic herbicides that were supposed to minimize the threat of losing any incomes whatsoever' — claims Charles Benbrook Ph.D., author of the report (from: Andrzej Spyra, *Amerykańska lekcja GMO — co na to Europa*). Usage of health damaging herbicides, which penetrate bodies by means of food, is 15 times bigger in transgenic crops than in traditional crops. Some transgenic plants contain pesticides while 43 percent of all other vegetables and fruit also contain detectable levels of pesticides. The immediate consequence of intense herbicide and pesticide usage is not only the contamination of subsoil waters and soil, or a disastrous increase in the number of cancer cases. Bee-keepers point out another consequence is massive beehive disappearance. Some of the apiaries in Poland, which are located close to GMO crops' areas, have even lost 80 percent of the bees in the beehives. What is worse, the changes in the natural environment linked with transgenic plant production are irreversible. With the passing of time, transgenic plant production will entirely eliminate natural species. Once we start to grow them, there is no turning back.

It has been proven that the so-called horizontal transfer of genes is possible between 25 percent of plant and animal species. Therefore, the transfer is also possible between the GMO plants and other, including wild, species. For example, transgenic corn can fertilise cabbage. A small pollen grain needs only one big wind storm in order to cross half a continent. It is impossible to create any buffer zones. It appears to be one of numerous anxiety raising problems in relation to GMO crops.

Łukasz Skąpski, June 2013

MIEJSCE PROJEKTÓW ZACHĘTY

kuratorka MIEJSCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
curator of ZACHĘTA PROJECT ROOM: Magda Kardasz
współpraca / cooperation: Karolina Bielawska,
Adam Byra

wystawa / exhibition
MAŁGORZATA GOLISZEWSKA, ARTUR ROZEN, MARIUSZ
SAMÓL, LIDIA SAPIŃSKA, ŁUKASZ SKĄPSKI, AGNIESZKA
SOSEŃSKA, MIKOŁAJ TKACZ, RAFAŁ ŻARSKI
GMO ZABIJA MIODEK / GMOs KILL HONEY
29.06–25.08.2013
wtorek–niedziela 12–20
Tuesdays–Sundays 12–8 p.m.
ul. Gałczyńskiego 3, 00-362 Warszawa
tel. / phone (+48) 22 826 01 36
mpz@zacheta.art.pl
www.zacheta.art.pl

kurator / curator: Łukasz Skąpski
realizacja wystawy / exhibition production:
Marek Janczewski i zespół / and team

ZACHĘTA

folder
wydawca / publisher:
Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
pl. Małachowskiego 3, 0-916 Warszawa
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

projekt / graphic design: Jakub Jezierski
tłumaczenie / translation: Maria Świąciaszek
© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2013
druk / printed by ARGRAF, Warszawa

sponsor MIEJSCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
sponsor of ZACHĘTA PROJECT ROOM

BENQ

sponsorzy wernisażu
sponsors of the opening reception

CHOCOLISSIMO

Freye

patroni medialni
media patronage

POLSKIE RADIO

The Warsaw
VOICE

STOLICA

artinfo.pl

Łukasz Skąpski — ur. 1958, artysta postkonceptualny, tworzący prace o charakterze społecznym, od 2010 roku prowadzi pracownię różnych mediów w Akademii Sztuki w Szczecinie.

Łukasz Skąpski — (born 1958) post-conceptual artist, creates works with social context, since 2010 leads intermedia studio at the Art Academy in Szczecin.